

Στρατηγικές Διδασκαλίας της Μουσικής στο Δημοτικό Σχολείο μέσω Συνεργατικών Άτυπων Μορφών Μάθησης

ΔΙΗΜΕΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 2024-2025

Χριστίνα Χαραλαμπίδου

PhD Music Education, MA Music & Music Education, BA Music

Founder of Baby Maestro Cyprus

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΚΥΠΡΟΥ

Αξιοποιώντας διαφορετικές στρατηγικές και πολυτροπικές προσεγγίσεις

1. Πεντατονική Κλίμακα:

1. Συνάφεια με τις μεθόδους Kodály και Orff στη φωνητική μουσική αγωγή (Σέργη, 1994).
 2. Χαρακτηριστικά:
 - α) Χρήση διαστήματος μικρής 3^{ης} (μι-σολ) για την αρχική διδασκαλία μελωδίας και σταδιακό χτίσιμο της πεντατονικής κλίμακας (Ατέσογλου, 2002)
 - β) Ηχεί 'καλά' στα αυτιά των παιδιών (Ανδρούτσος, 2012).
- Σημασία: Υποστήριξη του αυτοσχεδιασμού και της μουσικής έκφρασης στα παιδιά.

2. Κίνηση-Λόγος-Μουσική:

1. Αρχές του Orff: Φυσική σύνδεση μεταξύ μουσικής και κίνησης (Ανδρούτσος, 2012· Orff & Keetman, 1958).
2. Συνειδητοποίηση μουσικών στοιχείων μέσω δραστηριοτήτων που συνδυάζουν κίνηση, λόγο και μουσική (Τσαφταρίδης, 1997).

3. Χρωμαίσθηση (Chromesthesia):

Ορισμός: Αντίληψη του ήχου ως χρωματική εμπειρία (Cytowic & Eagleman, 2011· Rogers, 1987).

4. Μουσική Τεχνολογία:

- Η ενσωμάτωση ψηφιακών μέσων απαιτεί καλά σχεδιασμένες δραστηριότητες με σαφείς διδακτικούς στόχους, βασισμένες σε αποδεδειγμένες μουσικοπαιδαγωγικές μεθόδους, που προωθούν τη δημιουργικότητα και την ομαδική συνεργασία σε αυθεντικές περιστάσεις μουσικής μάθησης (Dorfman, 2022· Μυγδάνης, 2021· Vitoulis, 2017· Χαραλαμπίδου & Μυγδάνης 2022).

Προσεγγίσεις Αυτοσχεδιασμού

Σύμβολο	Μελωδικό Διάστημα
∧	2ας μικρό
└	2ας Μεγάλο
⤿	3ης μικρό

➤ Σχηματίζουμε μια πεντατονική σκάλα - **Ντο-Ρε-Μι-Σολ-Λα-Ντο** - με τη χαρτοταινία.

➤ Ένα παιδί αναπηδά στα σκαλιά της πεντατονικής κλίμακας (εξερεύνηση → αυτοσχεδιασμός) και μια ομάδα παιδιών τραγουδούν τους φθόγγους → μετέπειτα, εκτελούν με διατονικά ραβδόφωνα ή καμπάνες.

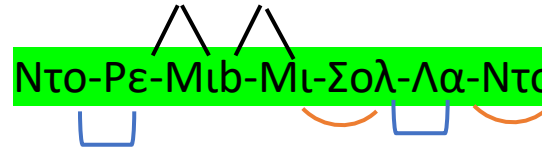
▪ Επέκταση

➤ Η/Ο εκπαιδευτικός παίζει ένα **μελωδικό μοτίβο** ή τις **3 συγχορδίες Φα, Σολ και Λα-** και οι μαθητές αυτοσχεδιάζουν στα μελωδικά όργανα χρησιμοποιώντας την πεντατονική κλίμακα.

- Σταδιακή πρόσθεση των φθόγγων
- Συμβολισμός (Α' κύκλος – Β' κύκλος)

➤ Όταν η/ο εκπαιδευτικός λέει 'αλλαγή', τότε οι μαθητές αυτοσχεδιάζουν νέο μελωδικό μοτίβο → δίνεται χρόνος και επαναλήψεις=ευκαιρίες

➤ Επανάληψη διδασκαλίας με τη μείζονα μπλουζ κλίμακα: **Ντο-Ρε-Μι^b-Μι-Σολ-Λα-Ντο**

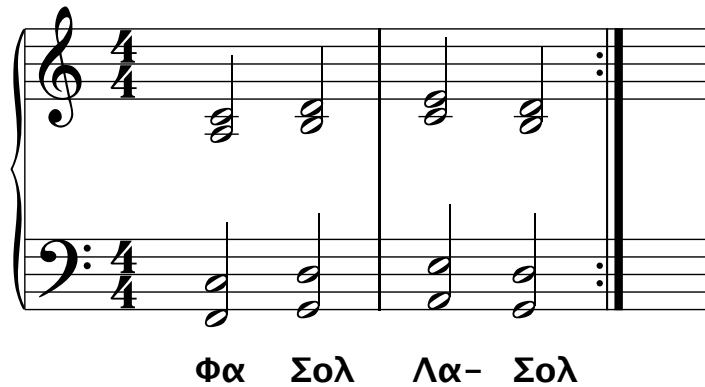
Σημ. Σε αυτό το πλαίσιο οι μαθητές ακούνε τη δική τους μελωδία, της/του εκπαιδευτικού και των συμμαθητών τους και προσπαθούν να ταιριάξουν τον ήχο τους με βάση αυτό που ακούνε στην ολομέλεια.

Κλίμακες & Συγχορδίες

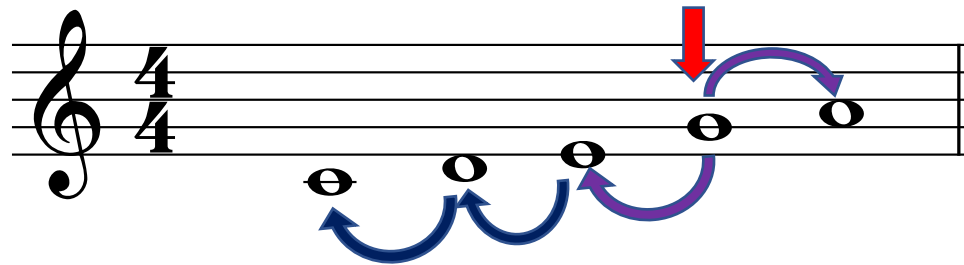
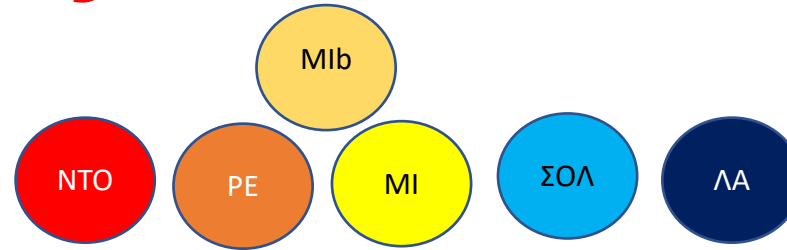
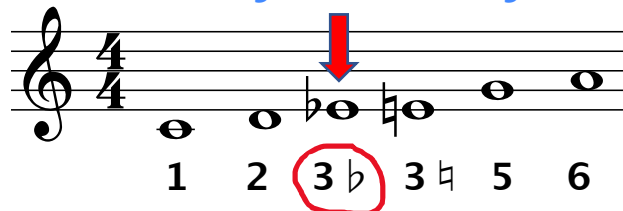
Ντο Πεντατονική

Chord progression for Improvisation

Μείζονα Μπλουζ

Σταδιακή πρόσθεση των φθόγγων

1. Ο αυτοσχεδιασμός ξεκινάει με τον φθόγγο «Σολ» σε συνδυασμό με αυτοσχέδια ρυθμικά σχήματα.
2. Ακολουθεί ο συνδυασμός των φθόγγων «Σολ» και «Λα».
3. Προσθέτουμε τους φθόγγους «Σολ», «Λα» και «Μι».
4. Προσθέτουμε ολόκληρη την κλίμακα.

“C-Jam Blues” - Edward Kennedy (Duke) Ellington (1941)

- ✓ Η μελωδία αποτελείται από 2 νότες (Σολ και Ντο')
- ✓ Swing – “swing era” of jazz origin of the Blues
- ✓ Επανάληψη μελωδικής φράσης (technique of improvisation)
- ✓ Blues chord progression (δωδεκάμετρο)
- ✓ Στίχοι τραγουδιού (1950s)
 - Παράδειγμα εκτέλεσης τραγουδιού: <https://www.youtube.com/watch?v=L7-zaOnTZ0s>

Το μπλουζ είναι μια μορφή μουσικής που προέκυψε στον Βαθύ Νότο γύρω στα τέλη του 19ου αιώνα. Αναπτύχθηκε κυρίως από τα τραγούδια εργασίας των Αφροαμερικανών. Ενσωμάτωσε τραγούδια εργασίας, φωνές από τα χωράφια, φωνές, ύμνους και πνευματικά τραγούδια. Η φόρμα του μπλουζ είναι γνωστή για το **μοτίβο ερώτησης- απάντησης**, την **μπλουζ κλίμακα** και το **δωδεκάμετρο** (12-bars chord progression).

C-Jam Blues

Παρτιτούρα & Ηχητικό Αρχείο

C-Jam Blues

(Duke's Place)

Bill Katts, Bob Thiele and Ruth Roberts

Duke Ellington

$\text{♩} = 144$
C7

Ba-by! Take me down to DUKE'S PLACE.
Sax-es do their tricks in DUKE'S PLACE.

5 F7 C7

Wild-est box in town is DUKE'S PLACE.
Fel-las swing their chicks in DUKE'S PLACE.

9 D-7 G7 C7

Love that pia-no sound in DUKE'S PLACE.
Come on! Get your kicks in DUKE'S PLACE.

13 C7#9

After last solo D.C. al Coda
To

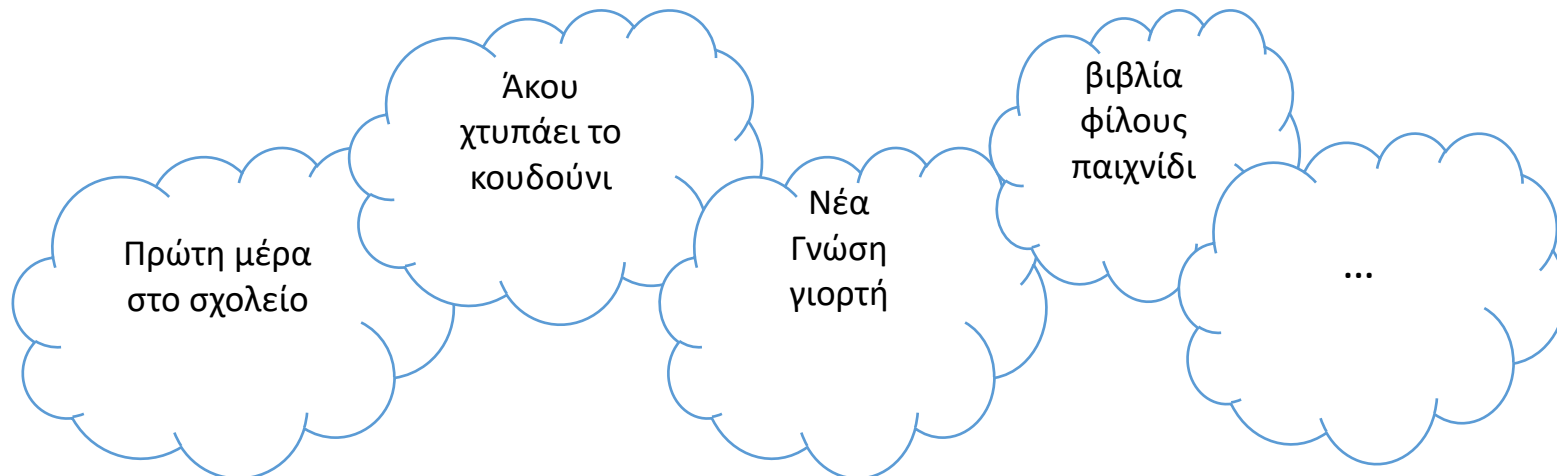
Baby, take me down to Duke's Place
Wildest box in town is Duke's Place
Love that piano sound in Duke's Place

Saxes do their tricks in Duke's Place
Fellas swing their chicks in Duke's Place
Come on! Get your kicks in Duke's Place

Ομαδική Εργασία

- Σύνθεση στίχων (μια στροφή) στα ελληνικά με θέμα 'Επιστροφή στο σχολείο'

Προσαρμογή του στίχου με βάση την υφιστάμενη μελωδία του τραγουδιού «C-Jam Blues.»

Στάδιο: Εξερεύνησης

Μελωδία

1. Χορέψτε ελεύθερα και αναπηδήστε στο ψηλό “Ντο ” ή επιτόπου κίνηση στα πόδια και κίνηση στα χέρια στο ψηλό «Ντο»
2. Παίξτε ένα κρουστό μουσικό όργανο και εκφραστείτε ελεύθερα, δίνοντας παράλληλα προσοχή στον παλμό και τον ρυθμό. Εκτελέστε το ψηλό «Ντο» με τα χέρια. (0:14)
→ Η εκτέλεση του πρώτου και του δεύτερου βήματος βοηθάει τους μαθητές να αισθανθούν τον χρόνο και τον χώρο ανάμεσα στις συγχορδίες και τη μελωδία.
3. Χρησιμοποιήστε μικρές κινήσεις με τα χέρια και τραγουδήστε τη βασική μελωδία με τις συλλαβές «Ντου» και «Ταπ», ώστε να εξοικειωθείτε περισσότερο με τη μελωδία – ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα.
4. Τραγουδήστε την κύρια μελωδία και αυτοσχεδιάστε με τα Kazoo.
5. Αυτοσχεδιάζουν ερωτοαπαντήσεις με **Scatting** συλλαβές: ΝΤΟΥ-ΠΙ, ΖΟΥ-ΜΠΑ, ΖΙ-ΜΠΑ, ΝΙ-ΝΑ, ΠΑ-ΠΟΥ, ΝΤΑ-ΠΑΡΑ-ΠΑ (0:41)
 - Ενθαρρύνουμε τους μαθητές να δημιουργήσουν τις δικές τους συλλαβές.

6. Εκτέλεση και αυτοσχεδιασμός με τη χρήση του ηλεκτρονικού προγράμματος “Blues Jam keys!”

<https://yannismygdanis.com/blues-jam-keys/>

Ηχογράφηση
μελωδίας

Δωδεκάμετρο της
Μπλουζ μουσικής

-Εκτέλεση κύριας
μελωδίας με τους
φθόγγους «σολ» και
«ντο'»

-Αυτοσχεδιασμός με
τους 3 φθόγγους
«σολ», «λα» και «ντο»

C Blues Jam Keys! v. 1.6

A	C	C	C	C
A'	F	F	C	C
B	G	F	C	C

play stop

Yannis Mygdanis

Χρωμαίσθηση

C Blues Jam Keys! v. 1.7

A	C	C	C	C
A'	F	F	C	C
B	G	F	C	C

play stop

Yannis Mygdanis

C Blues Jam Keys! v. 1.7

A	C	C	C	C
A'	F	F	C	C
B	G	F	C	C

play stop

Yannis Mygdanis

Διαφοροποίηση χρωμάτων για τους φθόγγους «σολ» και «λα»

Ρυθμικά Σχήματα

7. Σε ομάδες: Εκτέλεση ρυθμικών σχημάτων με κρουστά σώματος/όργανα(drumsticks) και της κύριας μελωδίας (φωνή και μελωδικά όργανα)

- Μορφή: ερωτοαπάντησης

ride cymbal

hi-hat (closed)

Jazz swing (legato)

$\text{♩} = 120$

Μπλουζ Κλίμακες

- Η **μείζονα** μπλουζ κλίμακα(εξατονική):

Μείζονα Μπλουζ

1 2 3^b 3[#] 5 6

Ντο, Ρε, Μι^b, Μι, Σολ, Λα

- Η **ελάσσονα** μπλουζ κλίμακα:

1 3^b 4 5^b 5[#] 7^b 8

Ντο, Μι^b, Φα, Σολ^b, Σολ, Σι^b, Ντο

- Μια εξατονική μπλουζ κλίμακα Ντο, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για να αυτοσχεδιάσουμε ένα σόλο ακολουθώντας το δωδεκάμετρο.

Δωδεκάμετρο - 12 blues chord progression

Ντο7

5 Φα7 Ντο7

9 Σολ7 Ντο7 Σολ7

Στο δωδεκάμετρο της μπλουζ μουσικής συναντάμε και τη **Φα** συγχορδία.

Χρήση μουσικής τεχνολογίας

Γιάννης Μυγδάνης- Blues Jam keys!

<https://yannismygdanis.com/blues-jam-keys/>

Μπλουζ Κλίμακες
& φθόγγοι

Ηχογράφηση
μελωδίας

Δωδεκάμετρο

C Blues Jam Keys! v. 1.6

A	C	C	C	C
A'	F	F	C	C
B	G	F	C	C

play stop

Yannis Mygdanis

Ενορχήστρωση

Συμβολισμός
φθόγγων

C-Jam Blues Bass Line

8^α. Bass Line

- Εκτέλεση κύριων φθόγγων σε κάθε συγχορδία: 1^η & 5^η

Ντο Φα Σολ

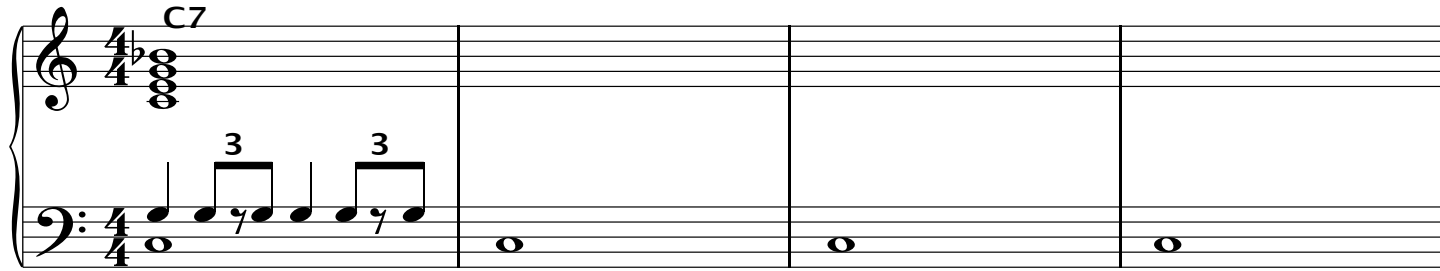
5^η 1^η 5^η 1^η 5^η 1^η

C7 3 3

5 F7 3 3 C7 3 3

9 G7 3 3 C7 3 3 G7 3 3

8β. Walking Base

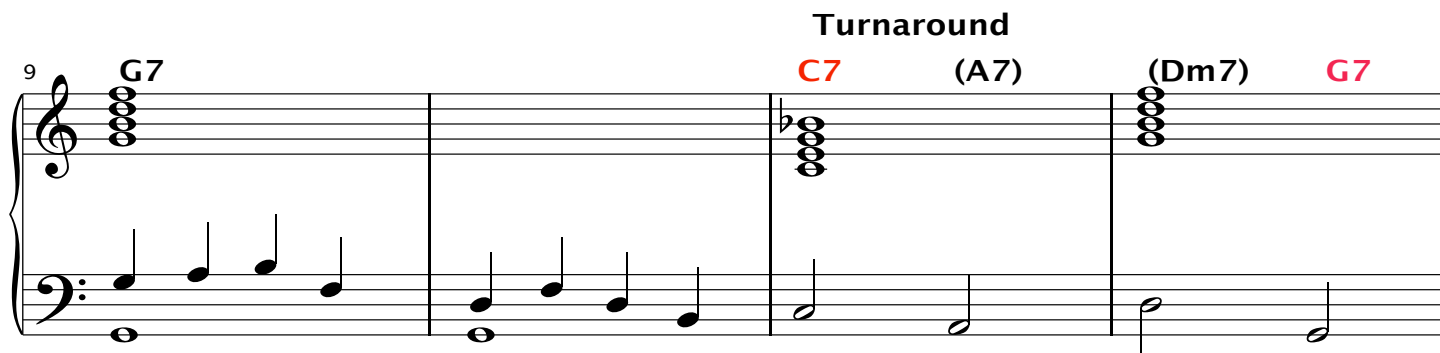
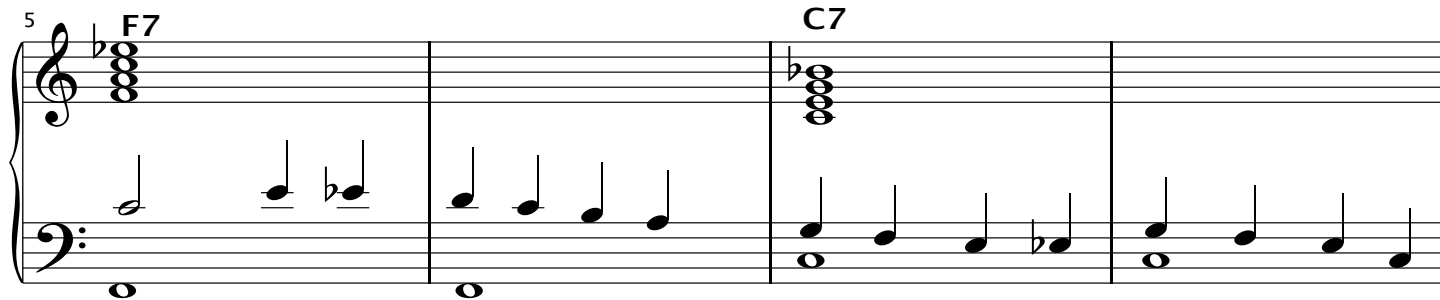

Χρήση μουσικής τεχνολογίας

Γιάννης Μυγδάνης- Blues Jam keys!

<https://yannismygdanis.com/blues-jam-keys/>

- Εξάσκηση εφαρμογής στην τάξη και στο σπίτι

Σημ: Στη τζαζ, ένα turnaround είναι ένα πέρασμα στο τέλος μιας φράσης που οδηγεί στην επόμενη φράση.

Ομαδική Εργασία: Σύνθεση ενός bass line

5^η

1^η

Ντο

5

Φα

Ντο

9

Σολ

Ντο

Σολ ή Ντο

Χρήση μουσικής τεχνολογίας

Γιάννης Μυγδάνης- Blues Jam keys!

<https://yannismygdanis.com/blues-jam-keys/>

- Εξάσκηση στην τάξη και στο σπίτι

Σε ομάδες: Αυτοσχεδιασμός με μελωδικά & κρουστά όργανα

9. Αυτοσχεδιασμός με μελωδικά & κρουστά όργανα (π.χ. Orff μουσικά όργανα, αυλός, διατονικές καμπάνες, κάντελε, κτλ.).

Χρήση μουσικής τεχνολογίας

Γιάννης Μυγδάνης- Blues Jam keys!

<https://yannismygdanis.com/blues-jam-keys/>

- Δραστηριότητα ενορχήστρωσης

The screenshot shows the 'Blues Jam Keys!' web application. The interface includes a title bar with a play button and the text 'C Blues Jam Keys! v.1.6'. Below the title bar is a chord chart with three rows: A, A', and B. The A row has four C chords, the A' row has F, F, C, C, and the B row has G, F, C, C. Below the chord chart is a keyboard layout with keys labeled with letters and numbers. A red circle highlights the 'play' button, with an arrow pointing to the text 'Ενορχήστρωση'.

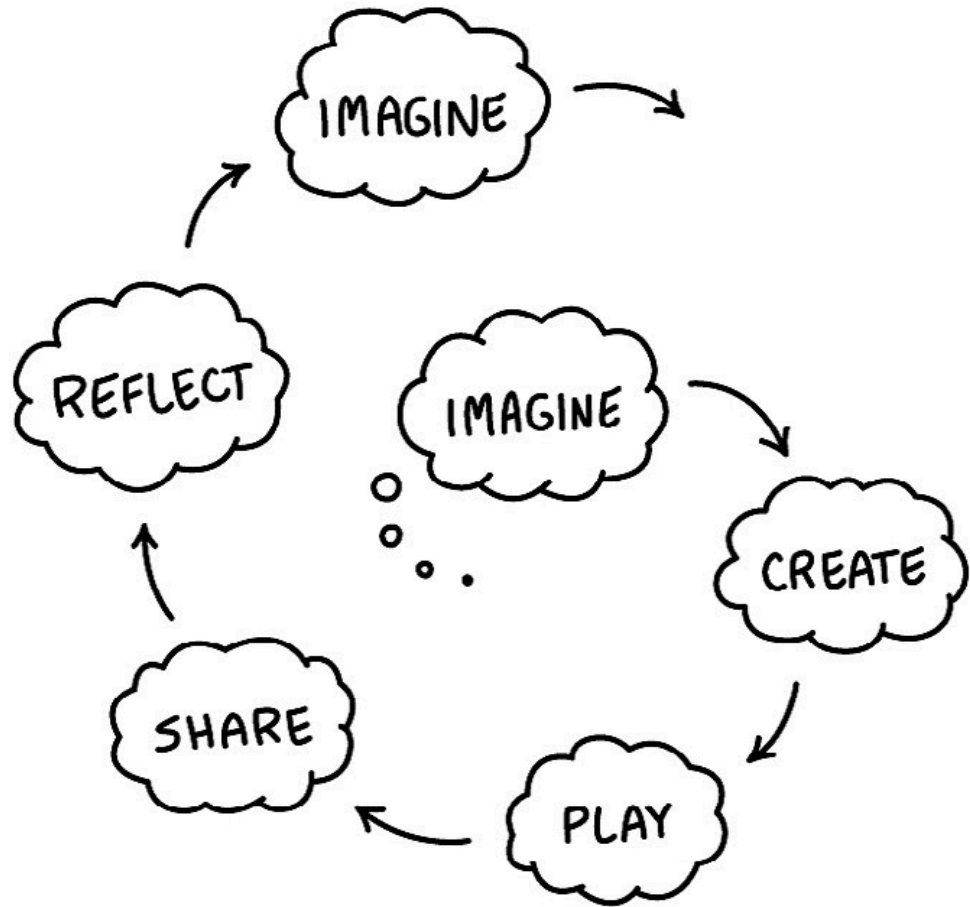
Ενορχήστρωση

10. Σύνθεση – Συμβολική σημειογραφία (μελωδία και ρυθμός)

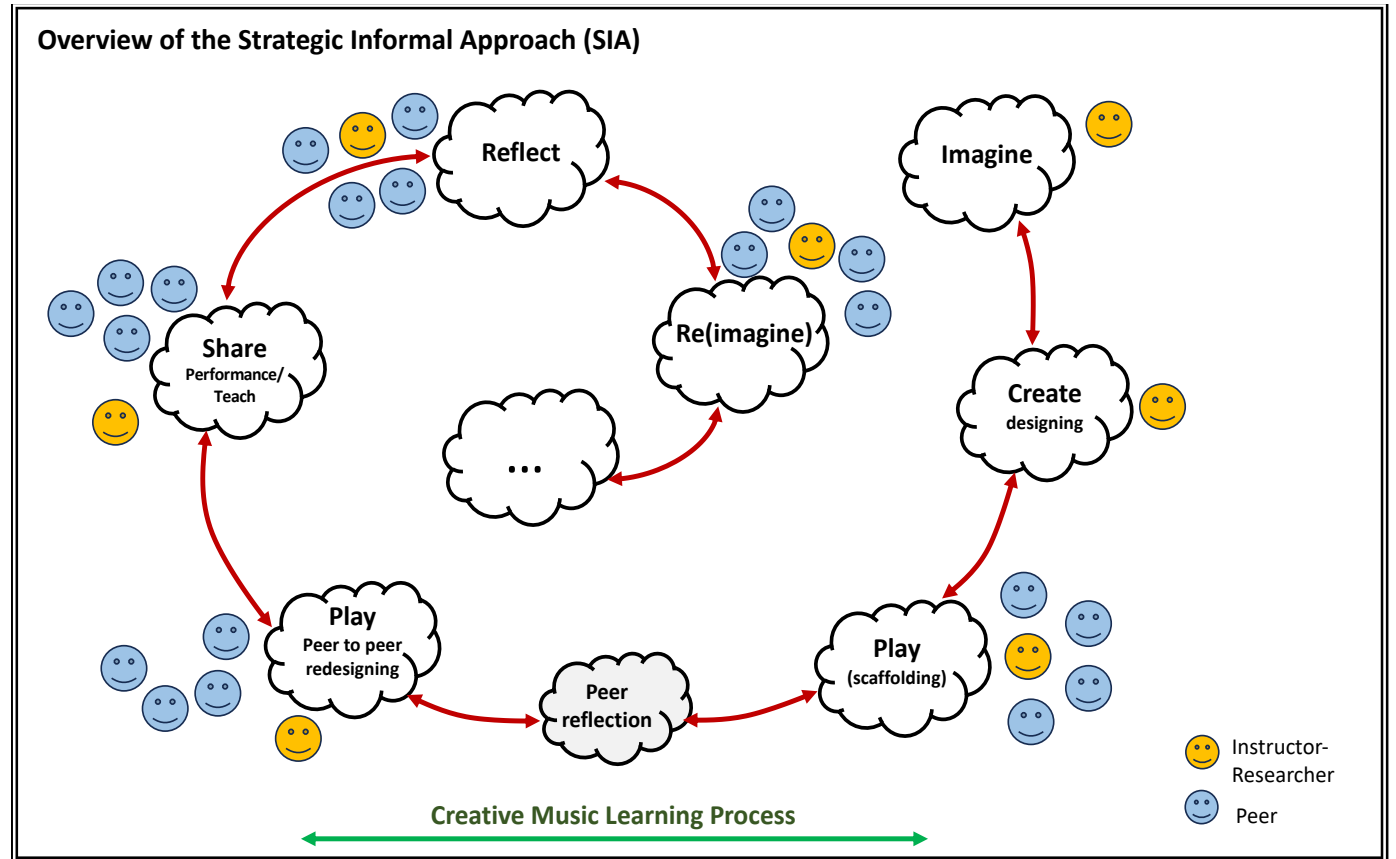
Σε όλα τα παραπάνω στάδια, η/ο εκπαιδευτικός εκτελεί τη μουσική σε συνεργασία με τα παιδιά.

Όλες οι παραπάνω δραστηριότητες μπορούν να τροποποιηθούν ανάλογα με τις ανάγκες και τις δεξιότητες των εκάστοτε ηλικιακών ομάδων.

Θεωρητικό Υπόβαθρο

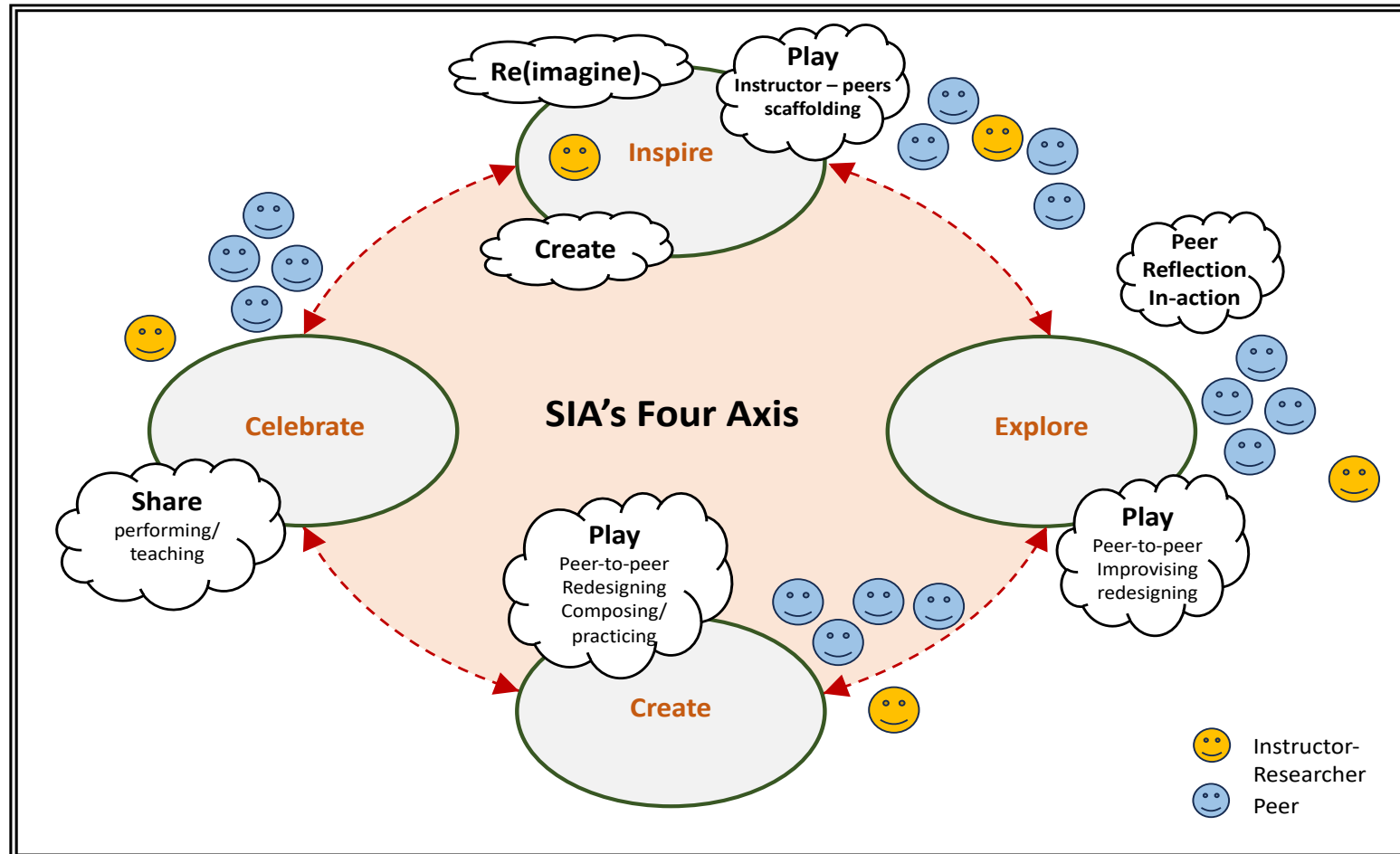
Resnick's Creative Learning Spiral (2007, 2017)

Model of the Strategic Informal Approach (SIA)
(Charalambidou, 2024)

4 Άξονες

Στρατηγική & Άτυπη Προσέγγιση (Strategic Informal Approach)

Four Axis (Charalambidou, 2024)

Σας ευχαριστώ!

Χριστίνα Χαραλαμπίδου

PhD Music Education, MA Music & Music
Education, BA Music

Founder of Baby Maestro Cyprus

Email:chrismusic21@hotmail.com

Ένας παθιασμένος δάσκαλος είναι ένας δάσκαλος που ξεφεύγει από την απομόνωση της τάξης, που αρνείται να υποταχθεί στην απάθεια ή τον κυνισμό. Υποστηρίζω [...] ότι μόνο όταν οι δάσκαλοι φέρνουν το πάθος τους για τη μάθηση και τη ζωή στο καθημερινό τους έργο μπορούν να διαλύσουν την ομίχλη της παθητικής συμμόρφωσης ή της ενεργούς αδιαφορίας που περιβάλλει τόσους πολλούς μαθητές.

(Fried, 1995, Prologue)

**Σύνδεσμος
ερωτηματολογίου
αξιολόγησης Σεμιναρίου
σε
Ατομικό Επίπεδο**

<https://forms.office.com/e/Fsd6jvsB1V>

**Διήμερο Εκπαιδευτικού
Προσχολικής, Δημοτικής και
Ειδικής Εκπαίδευσης 2024-2025**

